

(1)

Ásványolajat külső mágneses térbe (B) helyezünk. Az olajban levő protonok spinje $1/2$, mágneses momentuma μ , így lehetséges mágneses energiájuk $\varepsilon = \pm\mu B$, annak megfelelően, hogy a spin B -vel egyirányban, vagy ellentétes irányban áll. Ha az olajat olyan rádiófrekvenciás térrel gerjesztjük, hogy a frekvencia, ν , teljesíti a Bohr feltételt, $h\nu = \mu B$ (h a Planck állandó), akkor a fenti két energiaszint között átmenetek történnek és a rádiófrekvenciás tér abszorpciója arányos a felső és az alsó energiaszinten levő protonok száma közötti *különbséggel*. Tegyük fel, hogy a protonok spinjei függetlenek egymástól és egyensúlyban vannak környezetükkel, amelynek hőmérséklete elég magas ahhoz, hogy a $\mu B \ll k_B T$ egyenlőtlenség teljesüljön. Határozzuk meg rádiófrekvenciás tér abszorpciójának hőmérsékletfüggését!

(2)

Amikor a Na atom első gerjesztett állapotából visszatér alapállapotába, $\lambda = 5.9 \cdot 10^{-7} m$ hullámhosszú fotont sugároz ki (ez az a jellegzetes sárga szín, amit akkor láthatunk, ha egy csipetnyi sót szórunk a gázlámba). Sötét szobában átlátszó, $R = 0.1 m$ sugarú, gömb alakú tartályban $10^{-3} kg$ Na gáz van. A tartályt $10 m$ távolságból figyeljük, miközben a hőmérsékletet lassan emeljük. Becsüljük meg azt a hőmérsékletet, amikor a tartályban levő gázt látni kezdjük! Az egyszerűség kedvéért tegyük fel, hogy szemünk egy fotont is képes regisztrálni (ez egyébként nincs messze a valóságtól).

(3)

Etüdok fajhőre:

(a) Határozzuk meg a metán (CH_4) magashőmérsékleti fajhőjét!

(b) Kéttomos molekulák egy felületre vannak adszorbeálva. A molekulák a felület síkjában fekszenek, de egyébként szabadon mozognak a felületen, s egymással való kölcsönhatásuk elhanyagolható. Tárgyaljuk a molekuláknak a rendszer fajhőjébe adott járulékát, illetve annak hőmérsékletfüggését!

(4)

Vizsgáljuk az (1)-es példában leírt rendszert a rádiófrekvenciás gerjesztések nélkül és határozzuk meg a spinek átlagos energiáját, valamint a fajhőbe adott járulékukat!

(5)

Merev felfüggesztésű, D rugóállandójú rugóra, amely T hőmérsékletű ideális gázban van, m tömeget akasztunk.

(a) Mekkora lesz a rugó átlagos meghosszabodása, $\bar{z}$?

(b) Mekkora lesz az egyensúlyi helyzet körüli négyzetes fluktuáció, $\overline{(z - \bar{z})^2}$?

(c) Ha a fluktuációk akkorák, hogy $\sqrt{\overline{(z - \bar{z})^2}} \approx \bar{z}$, akkor a rugó gyakorlatilag már nem használható súlymérésre. Mekkora ez a súlymérési limit?